РЕЧ УРЕДНИКА

Драги наши парохијани и суграђани, Свети апостол Лука приповеда о двојици ученика који на дан Христовог васкрсења иду из Јерусалима у Емаус, дискутујући међу собом о догађајима који су за њих били изненађујући и невероватни. Уверење да је Исус из Назарета обећани Месија распршило се на Голготи. Може ли тако да пострада миљеник, изабраник Божји?!

Господ им сам даје потврдан одговор, говорећи да је Христос требало све то да претрпи да уђе у славу своју. А њих због неверовања у то назива безумницима. Тек након његовог тумачења Писма, тј. Старог завета и причешћа као врхунца сусрета са Васкрслим, они га препознају и бивају изнова уверени да је он тај Месија. Овај догађај је заправо литургијски ход Цркве. Оно што су ова двојица ученика доживели, пред нас се поставља сваки пут када се окупљамо на Светој Литургији. И увек је за наш разум изазов прихватити да је Христос Бог који страда, Бог који на себе узима ону крајњу и непремостиву немоћ људског рода али и читаве творевине – смрт, да би је својом смрћу уништио. Са њима смо и ми позвани да урањамо у Тајну Христовог Распећа и Васкрсења као јединственог догађаја Пасхе. Она је основ нашег подвига, наше радости, наше туге, наше песме Богу и нашег погледа на свет, али сада очима Христовим. Пред вама су текстови који би требало да укажу да је хришћански живот, увек прожет узвишеном песмом хвале и Богу, сусретом и препознавањем Христа као Цара и Спаситеља читавог света, сведочењем те истине и сталним покушајем да оно што одудара од истине Еванђеља тражи наше преумљење, односно покајање.

Уредништво листа
ЕВАНЂЕЛИСТ

Архимандрит Нектарије (Ђурић)
Главни и одговорни уредник часописа / ЕВАНЂЕЛИСТ

Икона:
Свети апостол Лука

ПЕСМЕ БОГУ СВЕДРЖИТЕЉУ II

Бог је Творац, Поета и Песник, зато је и богословље, пре и изнад свега, песништво

● *СВЕТИ ГРИГОРИЈЕ БОГОСЛОВ*

Григорије Назијански (330–390), назван Григорије Богослов, био је цариградски архиепископ. Рођен у Назиансу од оца Јелина и мајке хришћанке. Пре крштења учио се у Атини заједно са Василијем Велики и Јулијаном Одступником. Често је он прорицао Јулијану да ће бити одступник од вере и гонитељ цркве, што се и збило. На Григорија је нарочито много утицала добра му мајка Нона. Када заврши своје учење, Григорије се крсти. Свети Василије рукоположио га је за епископа сасимског, а цар Теодосије Велики ускоро га позове на упражњени престо архиепископа цариградског.

Саставио је многобројна дела, од којих су му најславнија она из Богословља, због чега је и назван Богословом.

– Ја сам бежао да бих схватио Бога, усходио на гору, ступао у облак, удаљивши се од материје и свега материјалног, сабравши се унутар себе, колико је могуће. Али када сам погледао, видео сам једино Бога отпозади.

Свети Григорије Богослов

Он је такође један од само тројице људи у животу Православне Цркве који су званично означени епитетом као „Богослов,” а друга двојица су Јован Богослов (јеванђелиста) и Симеон Нови Богослов.

ПЕСМА ДРУГА

Слава Богу Оцу, и Сину цару свега,
Слава благоглагољивом Духу Свесветом.
Тројица је један Бог,
који је све створио и напунио,
Небо бићима небеским,
земљу бићима земаљским.
Море, реке и изворе испунио је водама,
Све оживотворавајући Духом својим;
Да мудрог Творца сва твар песмом велича,
Од којег је и живот и опстанак, јединог
Узрочника постојећих бића.
Највиша разумна природа
кроз све се казује.
Као царство велико, као добри отац.
Моме духу, души, језику и размишљању
Даруј очишћење да те славословим, Оче.

ВЕЧЕРЊА ПЕСМА

Благосиљамо те сада, Христе мој,
Логосе Божији,
Светлости од светлости беспочетне,
Поделитељу Духа,
Трострука светлости
сабрана у једну славу.
Који си разрешио мрак,
Који си поставио светлост,
Па онда у светлости сва створења,
И нестабилну твар, дајући јој облике,
Поставио си у ред
И садашњи добри поредак.
Који си осветлио ум човека
Са разумом и мудрошћу,
Од вишења оног сјаја,
Доњу икону Божију,
Да у светлости гледа светлост
И да сав постане светлост.
Ти си обасјао небо
Шареним светиљкама.
Ти си ноћи и дану дао
Да једно пред другим нежно узмичу
Уредио си поштовање,
Закон братски и пријатељски.
Првим си олакшао умор
Мучнога тела;
Кроз друго, подигао си нас на дело
И на чињења која су ти угодна.
Да одагнавши мрак
Коначно до дана стигнемо,
Дана, којег тамна ноћ не осваја.
Ти си положио лагани сан
На капке моје,
Тако да језик хвалоспевни
што дуже не замре.
И да творење твоје
Не умири антифон анђела.
Већ да са тобом починак
Побожне мисли донесе,
И нека ни једну нечистоћу дана
Ноћ не изобличи,
И да ноћне безобзирности
Не донесу смутњу испразних снова,
И нека ум одвојен од тела прозбори Теби,
Боже, Оцу и Сину и Светоме Духу,
Коме нека је част, слава и сила у векове.
Амин.

● Са старогрчког превео
ђакон др Александар Милојков

ВАЗНЕСЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

На Вазнесење ми гледамо Христа који се се вазноси у слави, гледамо Његово божанско тело које се вазноси на небо

• *Протопрезвитер др. АЛЕКСАНДАР ШМЕМАН*

У самој речи „Вазнесење“ трепери нека чудна радост, јер та реч представља изазов такозваним „законима природе“ који човека свагда вуку наниже, ка земљи, који га свагда потчињавају закону земљине теже и падања. А, гле, у речи „Вазнесење“ све је супротно лакоћа, покрет навише, бесконачно узношење у висину.

Вазнесење Господње се празнује четрдесет дана после Васкрса, тачније у четвртак шесте недеље после празника Васкрсења Христовог. На вечерњој служби која се служи у среду уочи Вазнесења врши се, у складу са црквеним типиком, такозвано Оданије Пасхе, нека врста опраштања са Васкрсом. Почетак и крај службе се, на тај дан, врши исто као и на сам Васкрс. Поново се певају радосни стихови: „Нека васкрсне Бог и расточе се непријатељи Његови…“ и „Ево дана који је створио Господ, узрадујмо се и узвеселимо се у њему…“.

Протопрезвитер Александар Шмеман

Произносећи те стихове и држећи васкршњи трокраки свећњак у руци, свештеник кади цео храм, и после сваког изговореног стиха храмом одјекује громогласни радосни поздрав „Христос васкрсе“.

Вазнесење Господње

Опраштамо се и „растајемо“ са Васкрсом до идуће године. И као да нам на душу у тим тренуцима пада сенка туге. Међутим, уместо туге Бог нам шаље нову радост: радост празновања празника Вазнесења Господњег и сагледања тајне тог празника. О Вазнесењу Христовом у Јеванђељу је речено следеће: „И изведе их напоље до Витаније, и подигавши руке Своје благослови их. И док их Он благосиљаше, одступивши од њих и узносаше се на Небо. А они Му се поклонише и вратише се у Јерусалим са радошћу великом…“ (Лк. 24, 50-53).

„Са радошћу великом… „Чему су се радовали апостоли том „великом радошћу“ која траје до наших дана и сваке године увек изнова тако задивљујуће проблескује у празнику Вазнесења Господњег? Знамо да је на тај дан Христос напустио Своје ученике и отишао од њих: то је, дакле, био дан растанка. Оно што је уследило после тог дана био је дуг и предуг период проповедања Христа, гоњења, мучеништва и саблазни којих је до данас препуна историја Хришћанства и Цркве. И као да је тим даном дошао крај радости свакодневнога општења са Христом, покрову Његове силе и Његовога божанства на земљи.

И како је само добро један проповедник насловио своју проповед на Вазнесење Господње, назвавши тај празник „радосним растанком“! Не, Црква на тај дан не празнује одлазак Христов. Христос је рекао: „Са вама сам до свршетка века“, и сва радост хришћанске вере извире из свести о Његовом сталном присуству, од вере у Његове речи: „Где се двоје или троје саберу у име Моје, тамо сам и Ја међу њима“. Црква, дакле, на Вазнесење не празнује одлазак Христов од људи, већ Његово славно узношење на Небо.

Празник Вазнесења је празник неба отвореног човеку, празник неба као новог и вечног дома и обиталишта човековог,

Цркве Светог Марка у Београду

неба као тог нашег истинског завичаја. Грех је раздвојио земљу од неба и претворио нас у земна и приземна бића која су упућена искључиво на земљу и која живе искључиво земљом. Грех и није ништа друго до наше унутарње одрицање од Неба. И ми на дан Вазнесења не можемо а да се не згрозимо пред тим човековим одрицањем од Неба, пред одрицањем којим је данас затрован читав свет. Човек са гордошћу и важношћу објављује да је он материја и само материја, и да је читав свет материја, и да ничега другога нема осим материје. Штавише, он као да се радује свему томе, те са презрењем и жаљењем све оне који још увек верују у некакво „небо“ назива глупацима и незналицама. „Па, и то, мој брајковићу, што ти називаш небом кажу такви и то је такође материја, и ничега другога нема, нити је било, нити ће бити. Сви ћемо умрети и иструлити, а дотле дај да градимо земаљски рај одбацивши све поповске измишљотине“.

И то је укратко, али апсолутно тачно речено сам врхунац наше културе, наше науке и наших идеологија. Прогрес на гробљу, прогрес црва који се хране лешевима. „Шта је то што ви нудите, какво је то небо о коме говорите, у какво се небо вазнео Христос, када се зна да ‘на врху’ неба нема тога о чему ви говорите?“ питају нас безбожници. На то питање одговара Свети Јован Златоусти, велики хришћански проповедник који је живео пре шеснаест векова. Говорећи о небу и небеском, Јован Златоуст кличе: „Шта је мени до неба када ћу ја сам постати небо…“. Одговарају и наши хришћански преци који су храм назвали небом на земљи. И сви ти одговори се у суштини своде на једно: небо, то је име за наше истинско призвање, небо то је она крајња истина о земљи.

Када Хришћанство говори о небу, онда ту уопште није реч нити о каквом ван – галактичком пространству, нити о каквом непознатом козмосу. Реч је о небу

- - - - - -

„И изведе их напоље до Витаније, и подигавши руке Своје благослови их. И док их Он благосиљаше, одступивши од њих и узносаше се на Небо. А они Му се поклонише и вратише се у Јерусалим са радошћу великом…“ (Лк. 24, 50-53).

- - - - - -

које нам је вратио Христос. О небу које смо изгубили у свом греху и гордости, у својим земаљским и искључиво земаљским наукама и идеологијама. Реч је о небу које нам је Христос поново открио, даровао и вратио да буде наше. Небо, то је Царство вечнога живота, Царство истине, добра и лепоте. Небо – то је пуно одухотворење човека. Небо – то је Царство Божије, то је победа над смрћу, то је тријумф љубави и знања, то је она апсолутна чежња за коју је у Јеванђељу казано: „Што не виде око, и не чу ухо, и што не дође у срце човеку, то је Бог припремио онима који Га воле.“

Све то нам је открио и изнова даровао Христос, прожевши небом читав наш живот већ овде и сада, претворивши ову земљу у одраз и одблесак небеске лепоте. Ко је то сишао са неба на земљу да би нам вратио небо? Бог. Ко се са земље вазноси на небо? Богочовек Исус. Или како каже Свети Атанасије Велики: „Бог је постао човек да би човек постао бог“. Бог се спустио на земљу да бисмо се ми вазнели на небеса! То је прави смисао празника Вазнесења Господњег! У томе је његова светлост и његова неизрецива радост. Ако је Христос на небу, ако верујемо у Њега и волимо Га онда смо и ми са Њим на небу. За Његовом трпезом, у Његовом царству. Ако се у Христу вазноси човек, онда то значи да је у Христу и мени отворен пут Вазнесења, онда то значи да сам и ја призван да се вазнесем, онда то значи да се и мени у Вазнесењу открива циљ, смисао и крајња радост мога живота.

Све, баш све што нас окружује непрестано нас вуче наниже. Али, на празник Вазнесења ми гледамо Христа који се се вазноси у слави, гледамо Његово божанско тело које се вазноси на небо и говоримо себи и свету: „То је истина о свету и човеку, то је оно на шта нас одувек позива Бог! “

Епископ новобрдски Иларион, црква Св. Марка

● Извор: спц.рс

- - - - - -

Испунивши све што је о нама било наумљено, Сјединивши земаљско са небеским, Вазнео си се у слави, Христе, Боже наш, И ниси се одвојио од нас, Но, с нама неодступно пребиваш И говориш онима који Те воле: Ја сам са вама и нико вам ништа не може…

- - - - - -

ВИДОВДАНСКА ЕТИКА

На Видовдан наша се народна душа кроз косовски подвиг венчала са небеском правдом

• *Преподобни ЈУСТИН ЋЕЛИЈСКИ*

Нигде се парадокси неба и земље нису тако срдачно загрлили као у историји рода српскога. Загрлили видовданским загљајем. На Видовдан, наша се народна душа кроз косовски подвиг венчала са небеском правдом. У име целог народа честити Кнез се приволео Царству небеском. И ми смо, једном за свагда, изабрали небеску правду за народни идеал и постали њена драговољна жртва. Од тада, душом Српства постало је: страдати за небеску правду, и жртвовати се за њу. Косовски мученици, на челу са честитим Кнезом, својим светим мучеништвом повели су наш народ путем страдања за небеску правду. И водили га столећима кроз све буре и олује наше потресне историје. Сваки прави син рода нашег давао је оно што је најдрагоценије на земљи – живот, ради онога што је најдрагоценије на небу – ради правде. А по суду и по вери нашег народа и његових светих, видовитих вођа, драгоценије и од најдрагоценијег на земљи јесте небеска правда, јер на њој и ради ње земља стоји и постоји; приволевши се небеском Царству, косовски су мученици жртвовали себе за небеску правду, и тиме везали земљу са небом, осветили земљу небом. Где су пали, ту се земља претворила у небо; а где почивају, ту је свето место, јер су мученици за божанску правду.

Никада наша душа народна није била тако видовита као на Видовдан, пре 550 година. Тог судбоносног дана, она је кроз светога Кнеза и његове витезове сагледала сву истину неба и земље, и правом ценом оценила земаљско и небеско царство. О томе народна песма потресно казује и прича:

Полетео соко тица сива,
Од светиње од Јерусалима
И он носи тицу ластавицу.
То не био соко тица сива,
Веће био светитељ Илија:
Он не носи тице ластавице,
Веће књигу од Богородице,

Свети кнез Лазар Косовски

Однесе је Кнезу на Косово,
Спусти књигу Цару на колено,
Сама књига Цару беседила:
„ЦареЛазо, честито колено!
Коме ћеш се приволети царству?
Или волиш царству небескоме,
Или волиш царству земаљскоме,
Седлај коње, притежи колане,
Витезови, сабље припасујте,
Па у Турке јуриш учините,
Сва ће турска изгинути војска;
Ако л волиш царству небескоме,
А ти сакрој на Косову цркву,
Не води јој темељ од мермера,
Већ од чисте свиле и скерлета,
Па причести и нареди војску;
Сва ће твоја изгинути војска,
Ти ћеш, Кнеже, шњоме погинути“.
А кад царе саслушао речи,
Мисли царе мисли свакојаке:
„Мили Боже, што ћу и како ћу?
Да или ћу царству небескоме?
Да или ћу царству земаљскоме?
Ако ћу се приволети царству,
Приволети царству земаљскоме,
Земаљско је за малена царство,
А небеско увек и довека”.
Цар воледе царству небескоме,
А неголи царству земаљскоме.

Ето нашег народног еванђеља, ето еванђеља програма наше историје: жртвовали привремено ради вечнога, земаљско ради небескога. Ово није ништа друго до наше, народно издање Христовог Еванђеља, јер је основни закон Богочовековог Еванђеља ово: „Ако ли зрно пшенично не падне у земљу и не умре, једно остане; ако ли умре, много рода роди“. Што важи за појединца, важи и за народ: ако не умре за небеску правду, не може створити велика, вечна дела, нити ће ући у Царство небеско, где вечни живот царује и влада. Кроз смрт за небеску правду, улази се у праву бесмртност и божанску вечност. Васкрсења не бива без смрти, али смрти за небеску правду, небеску истину. Такво је наше лазаревско, наше видовданско, наше косовско еванђеље!

Зашто је свети Кнез претпоставио небеско Царство земаљскоме? Зато што небеско Царство представља и јесте Царство вечних божанских вредности. Ту је све бесмртно, божанско и вечно: и правда, и истина, и љубав, и доброта, и радост, и живот. Ту нема ничег ни злог, ни греховног, ни смртног. Све сама бескрајност до бескрајности, и савршенство до савршенства. Живети ради вечних вредности небеског Царства и умирати за њих јесте суштина наше лазаревске, наше

косовске, наше народне вере. Та вера синтетизује све што је најузвишеније, најбоље, најсветије у свима световима. За њу радосно гину сви косовски витезови, сви: од честитога Кнеза до последњега себра. Када тужна царица Милица преклиње свога дичног брата Бошка Југовића да не иде у бој на Косово већ да остане са њом у Крушевцу, да би имала брата од заклетве, он јој овако одговара:

„Иди, сестро, на бијелу кулу,
А ја ти се не бих повратио,
Ни из руке крсташ барјак дао,
Да ми царе поклони Крушевац.
Да ми рече дружина остала,
Гле, страшљивца, Бошка Југовића,
Он не смеде поћи у Косово,
За крст часни крвцу прољевати,
И за своју вјеру умријети”.

А када сетна сестра свије руке око врата свог најмлађег брата, Војина Југовића, преклињући га да остане са њом у Крушевцу, он јој овако одвраћа:

„Иди, сестро, на бијелу кулу,
Не бих ти се јунак повратио,
Ни цареве јендеке пустио,
Да бих знао да бих погинуо,
Идем, сејо, у Косово равно,
За крст часни крвцу прољевати,
И за вјеру с браћом погинути“.

Кад бесмртни орао наше историје, Милош Обилић, брани себе од клевете на Косовској вечери, он овако кликће:

„Вала теби, славни кнез Лазаре!
Вала тебе на твојој здравици,

Сабор у Призрену пред Косовску битку, Стеван Тодоровић

На здравици и на дару твоме;
Ал не вала на таквој беседи,
Јер, тако ме вјера не убила,
Ја невјера никад нисам био,
Нит сам био, нит ћу икад бити,
Него сутра мислим на Косово
За ришћанску веру погинути…
Сутра јесте лепи Видов данак,
Видјећемо у пољу Косову
Ко је вјера, ко ли је невјера!“

Но, интимни разлог због кога се честити Кнез приволео небеском Царству, надахнуто нам казују староставне књиге православне. Молитве у видовданској Служби светоме Кнезу најпотпуније нам дају лик свете душе његове. По њима, свети Кнез је „сачувао заповести Божије на земљи“; био је „благ, кротак, украшен незлобивошћу, истином и правдом“, био је „око слепима, нога хромима, потпора старима“. Једном речју, био је оличење свих еванђелских врлина. Зато се и определио за Небеско Царство, јер свака еванђелска врлина повуче мало душе у небески свет, док је све скупа сасвим не превуку. Живећи еванђелским животом, свети Кнез није могао не изабрати еванђелску смрт, не приволети се царству небеском. Његово мучeништво за Христа природна је последица његовог живота у Христу. Што важи за њега, важи у већој или мањој мери и за све косовске витезове.

Али, откуда њима оваква видовданска етика, овакво видовданско еванђеље? Откуда? Од родоначелника свега великог, свега узвишеног, свега најбољег, свега бесмртног у нашем народу: од Светога Саве! Он је отац видовданске етике, он је писац видовданског еванђеља. Кнез Лазар је на Косову изабрао и за себе и за народ исто што је, давно пре њега, Свети Сава био изабрао у Хиландару за себе и за народ. Шта је изабрао? Христа Бога и Његово Еванђеље. И народ је радосно ишао за својим светим вођама: кроз земаљско хитао небесном, кроз пролазно непролазном, кроз смртно бесмртном. И тако остваривао основну еванђелску истину: земаљско осветити небеским, времено вечним, људско Божијим. Јер је Свети Сава сав у томе: Христом Богом осветити и просветити све народно: и државу, и просвету, и пољопривреду, и занатство, и уметност, и философију. По њему, народ постоји да би се осветио и просветио вечном истином Христовом и вечним животом. Без тога – народ без вечне вредности; без тога – народ је поворка ходајућих лешева. Гинући за крст часни и веру хришћанску, косовски витезови су најочигледније показали да је наш народ неустрашив носилац и бранилац светосавског еванђеља.

Да није Светог Саве не би било ни Светога Кнеза. Да није Светог Саве, не би било величанствене косовске драме. Не треба се заваравати: својим првосвештеничким и државничким генијем, Свети Сава је судбински предодредио драму наше историје. Ни косовска етика ни народна етика не могу се схватити ни објаснити без Светога Саве. Свети Сава се не само одрекао земаљског и приволео небесном Царству, него је и целом нашем народу удахнуо еванђелске силе да тако поступа у свим судбоносним часовима

своје историје. Доказ тог: Косово! Нема сумње, све што је велико и судбоносно у нашој историји долази од Св. Саве, посредно или непосредно. Тако и Косово, као свеколико страдање народа нашег за Христову веру и Небеско Царство на трновитим путевима његове пађеничке историје. Ако останемо верни логици чињеница у нашој историји, морамо рећи: Свети Сава је више него судбина наше историје; он је њена главна суђеница. Одмах за њим – Свети Косовски Кнез. Два лика највише владају нашом историјом: Свети Сава и Свети Лазар. Они су у свему и на свему што је битно наше.

Наша немањићка држава почела је светитељима, а завршила се – мученицима. Такав је закон еванђелског живота; небеска се правда мора светитељски и мученички одстрадавати. На том парадоксу стоји вечна правда Божија у овом нашем маленом људском свету. Треба пострадати за небеску правду да би се вечно живело у небеском Царству. То је еванђелска антиномија наше светосавске, наше видовданске етике. То је регулативна идеја наше историје. Чим она ослаби, ми тонемо у себичност, у саможивост, у бездушност. Само верност светосавском, видовданском еванђељу чува нашу народну душу од трулежи и распадања у ситницама и пролазностима. Без видовданске етике, наш би се народ удавио у живом песку европског релативизма, и његовог рођеног брата – нихилизма, и заједничког им оца – атеизма, и праоца – материјализма. Само благи Христос проширује мисли људске и продубљује осећања људска до човечанске љубави и свеопштег братства. На овој планети има места за све народе само када се

Патријарх српски г. Порфирије, црква Св. Марка

човечанство посматра са небеских, са светосавских, са лазаревских висина.

Деси ли се да који народ себичност прогласи за своје врховно божанство, он се претвара у људождерску машину, која најзад саму себе уништава. Јер, Бог на чудесан начин води народе. Он учини да народ велики по броју, но себичан по души, прогута слона а задави се од комарца. Земља живи небом – то је основни физички закон. Чак и за живот једне травчице потребни су сунце, месец, звезде и сва небеса. А за живот човека, потребно је све то, и још нешто несрвњено више: Бог! Јер, човек живи Богом. Човек и јесте човек – Богом! То је основни закон људског живота. Људи и јесу виша бића, а не бедне инфузорије (трепљари), само када живе Богом и небеском правдом. То је врховни закон наше светосавске и видовданске етике.

Данас је пет стотина педесети Видовдан. Са високе косовске осматрачнице врши се смотра над целокупном историјом нашом од Косова до данас. Врше је Свети Сава и Свети Косовски Кнез. Све што је ушло у нашу историју као саставни део њен, они мере непогрешном мером – мером видовданског еванђеља и видовданске етике. Ако је просвета, није ли испуњена духом видовданског еванђеља, и видовданске етике, они је одбацују, јер није небеска, није истинска просвета. Ако је философија, није ли задојена видовданском, небеском мудрошћу, они је не примају, јер је као слана вода, а сланом се водом жеђ не гаси.

Ако је наука, није ли прожета смиреном истином видовданског еванђеља, они је се одричу, јер душу народну трује гордошћу и безверјем. Ако је етика, није ли до једне душе са видовданском небеском етиком, они је се гнушају, јер човека претвара у скота. Ако је вера, није ли заснована на видовданском еванђељу, они је не признају, јер не води у небесно Царство. Ако је уметност, није ли понета видовданским заносом, они је одбацују, јер није косовски стваралачка и еванђелски корисна. Ако је култура, није ли грађена видовданском етиком, они је не примају, јер је отров за народну душу, отров који трује све што је бесмртно и вечно, све што душу мами у горње светове, у Царство Небесно.

Постоји само једна провера за све што је истински наше: то је видовданско еванђеље и видовданска етика. Јеси ли учитељ, ти си заиста народни учитељ ако си веран видовданском еванђељу и одан видовданској етици. Јеси ли свештеник, ти си заиста народни свештеник ако си

Наша немањићка држава почела је светитељима, а завршила се – мученицима, такав је закон еванђелског живота; небеска се правда мора светитељски и мученички одстрадавати

оличење видовданског еванђеља и видовданске етике. Јеси ли војсковођа, ти си заиста народни војсковођа ако се непрекидно жртвујеш за видовданско еванђеље и видовданску етику. Јеси ли чиновник, ти си заиста народни чиновник ако се у свом раду руководиш начелима видовданског еванђеља и видовданске етике. Јеси ли занатлија, ти си заиста народни занатлија ако занат свој обављаш по правди видовданског еванђеља и видовданске етике. Јеси ли владика, ти си заиста народни владика ако собом представљаш живо видовданско еванђеље и живу видовданску етику. Јеси ли државник, ти си заиста народни државник ако те у свим пословима твојим руководе вечна начела видовданског еванђеља и видовданске етике. Без овог еванђеља и ове етике, нити је свештеник прави свештеник, нити учитељ прави учитељ, нити државник прави државник, нити војсковођа прави војсковођа. Нити владика прави владика. Што је тело без душе, то је наш човек без видовданског еванђеља и видовданске етике. Оно што нашег човека и наш народ чини великим и пред Богом и пред осталим народима јесте ово једно, само ово једно: видовданско еванђеље и видовданска етика.

● Извор: Епархија Жичка

САБОР СЕДАМДЕСЕТ СВЕТИХ АПОСТОЛА

Потом изабра Господ и других седамдесеторицу, и посла их по два и два пред лицем својим (Лк. 10, 1).

● Извор: спц.рс

Први од седамдесет апостола беше свети Јаков, брат Господњи, кога свети апостол Павле спомиње у посланици Галатима, говорећи: Изиђох у Јерусалим да видим Петра. Али другога од апостола не видех осим Јакова, брата Господњег (Гал. 1, 18-19). Он би од самог Господа постављен за првог епископа у Јерусалиму. Године 62. га је тадашњи првосвештеник Јерусалима Анан бен Анан осудио на смрт каменовањем. И тако мученички оконча свој апостолски подвиг.

2. Свети еванђелист Марко, који написа свето Еванђеље по казивању светог апостола Петра. Од светог апостола Петра он би постављен за епископа у Александрији. Ту су га идолопоклоници, због проповеди Еванђеља, везали, и вукли по калдрми. И тако изранављена и искрвављена бацили у тамницу, где му се сам Господ јави и позва га у небеску славу. И он предаде дух свој Господу.

3. Свети еванђелист Лука. Написао свето Еванђеље на молбу хришћана. Свети апостол Павле га спомиње у посланици Колошанима: Поздрављa вас Лука лекар љубљени (Кол. 4, 14). Написао је Дела Апостолска. И после многих трудова, своје апостолство оконча мученички у Теби Беотијској.

4. Свети Клеопа, најмлађи брат светог Јосифа Заручника. Ишао у Емаус са светим Луком, о чему свети Лука говори, прећуткујући своје име (Лк. 24, 35). По васкрсењу видео је Господа. И у ломљењу хлеба познао васкрслог Господа Христа (Лк. 24, 30-31). За сведочанство Христово убијен је од Јевреја.

5. Свети Симеон, сродник Господњи. После светог Јакова био други епископ у Јерусалиму. И за распетог Христа распет окончао.

6. Свети Варнава, назван тако од апостола, а раније се звао Јосија. Помиње се у Делима Апостолским (Д.А. 4, 36), и у посланици Галатима. Са светим Павлом служио Еванђељу, и најпре проповедао Христа у Риму. Затим био постављен за епископа у Милану. У својој постојбини, на острву Кипру, камењем убијен од Јевреја и Јелина; и сахрањен са Еванђељем Матејевим на прсима, које је он својом руком био преписао.

7. Свети Јосија, или Јосиф, назван Варсава и Јуст. Заједно са Матијом биран коцком на место Јуде издајника. Спомиње се у Делима Апостолским (Д.А. 1, 23). О њему свети апостол Павле у посланици Колошанима вели: И Исус названи Јуст (Кол. 4, 11). Сматра се да је овај Јосија

Сабор седамдесет светих Апостола

син светог Јосифа Заручника, као Јаков и Симон и Јуда, не Искариотски. Био епископ у Елевтеропољу, где пострада за Еванђеље.

8. Свети Тадеј, био најпре ученик светог Јована Претече, затим Христов. То није онај Тадеј, који беше један од Дванаесторице апостола. Крстио едеског кнеза Авгара и очистио га од губе. И после многих подвига у проповедању Христовог Еванђеља упокоји се у Господу у Финикијском граду Вириту.

9. Свети Ананија. Крстио апостола Павла (Д.А. 9, 13-18). Био епископ у Дамаску. У граду Елевтеропољу камењем убијен од обласног управитеља Лукијана.

10. Свети првомученик Стефан архиђакон. Засут камењем од Јевреја, отиде Господу Исусу Христу, кога виде, када му се небеса отворише, где стоји с десне стране Богу (Д.А. 7, 55.56.59). Први пострадао мученички за Господа Христа, због чега и прозван *Првомученик*.

11. Свети Филип. Један од седморице ђакона. Крстио Симона Врачара у Самарији и евнуха царице арапске Кандакије. (Д.А. 8, 13.27). Био епископ у Тралији азијској, и многе вером просветио. Скончао мирно у дубокој старости и прешао у неостариви живот.

12. Свети Прохор. Један од седморице ђакона (Д.А. 6, 5). Сапутник светог Јована Богослова, и заједничар у његовим трудовима. У граду Никомидији Витинијској био први епископ. Затим, проповедајући Христа у Антиохији, мученички пострада.

13. Свети Никанор. Један од седморице ђакона. У исти дан, у који свети првомученик Стефан би засут камењем, настаде велико гоњење на цркву Јерусалимску (Д.А. 8, 1). Тада би убијен свети Никанор са две хиљаде верних.

14. Свети Тимон. Један од седморице ђакона. Био епископ у граду Бостри у Арабији. Због проповеди Еванђеља много пострадао од Јевреја и Јелина. Био у усијану пећ бачен, али неповређен изашао. Затим за Христа на крсту издахнуо, и Господу отишао.

15. Свети Пармен. Један од седморице ђакона. Пун вере вршио поверену му од светих апостола службу. На очи светих апостола умро мученички.

16. Свети Тимотеј. Трудио се са светим Павлом у проповедању Еванђеља. Био епископ у Ефесу. Свети Павле му упутио две посланице.

17. Свети Тит. Трудио се такође са светим Павлом у проповедању Еванђеља. Био епископ гортински на Криту. И њему свети Павле упутио Посланицу. Скончао у дубокој старости.

18. Свети Филимон. Био епископ у Гази. Свети Павле упутио му посебну Посланицу. Скончао мученички за царовања Неронова.

19. Свети Онисим. О њему свети Павле пише Филимону. Мучен од римског епарха Тертула скончао у Путеоли.

20. Свети Епафрас. Свети Павле га спомиње у посланици Филимону, говорећи: Поздрављa те Епафрас који је са мном сужањ у Христу Исусу (ст. 20). Био епископ у Колоси, и уједно у Лаодикијској цркви и Јерапољској у Малој Азији. Био је у Риму у заробљеништву заједно са Св. апостолом Павлом.

21. Свети Архип. Спомиње се у посланици Филимону. После светог Епафраса, држаног у узама у Риму, био епископ у Колоси. Пишући Колошанима, свети Павле вели: И кажите Архипу: гледај на службу коју си примио у Господу да је довршиш (Кол. 4, 17).

22. Свети Сила. Са светим апостолом Павлом проповедао реч Божју. И с њим поднео многа страдања, и ране, и тамницу. О њему пише у Делима Апостолским: А Павле изабравши Силу, изиђе утврђујући цркве (Д.А. 15, 40-41; 16, 19; 17, 4). Био епископ у Коринту. Пошто се довољно потрудио у проповедању речи Божје и сатворио многа знамења и чудеса, мирно скончао и Господу отишао.

23. Свети Силуан. Свети Петар га у својој Првој посланици спомиње овако: По Силуану, вашем верном брату, као што мислим, пишем вам ово мало (1 Петр. 5, 12). Такође и свети Павле у Другој посланици Коринћанима пише: Син Божји Исус Христос, кога ми вама проповедасмо ја и Силуан (2 Кор. 1, 19). Он је са светим Павлом проповедао реч Божју. И био епископ у Солуну. Много се потрудио, много за веру страдао, док није Господу на небеса узишао.

24. Свети Крискент. Свети Павле га спомиње у својој Другој посланици Тимотеју говорећи: Крискент у Галатију (2 Тим. 4, 10), тојест послан од мене на проповед. Био епископ у Галатији. Затим проповедао Христа у Галији, где и ученика свога Захарију постави за епископа у граду Вијени. Опет се вратио у Галатију, где мученички скончао за Христа у време Трајаново.

Господ Исус Христос и дванаест Апостола

25. Свети Крисп. Дела Апостолска га спомињу овако: А Крисп, старешина зборнички, верова Господу са свим домом својим (Д.А. 18, 8). О њему и свети Павле у Посланици Коринћанима каже да је Криспа крстио (1 Кор. 1, 14). Био епископ на пелопонеском острву Егини, између Јегејског и Јонског мора. Скончао у миру.

26. Свети Епенет. Свети Павле га спомиње у Посланици Римљанима, говорећи: Поздравите ми љубљеног Епенета, који је првина из Ахаје у Христу (Рм. 16, 5). Био епископ у Картагени.

27. Свети Андроник. Њега у истој Посланици спомиње свети Павле, говорећи: Поздравите Андроника, – и назива га својим рођаком и другаром у сужањству, који је још и по томе чувен што је пре апостола Павла поверовао у Христа (Рм. 16, 7). Био епископ у Панонији.

28. Свети Стахије. И њега свети Павле помиње у Посланици Римљанима: Поздравите, вели, и Стахија ми љубљеног (Рм. 16, 9). Свети апостол Андреј Првозвани поставио га за првог епископа у Византији у Аргиропољу.

29. Свети Амплије. И њега свети Павле спомиње у истој Посланици, говорећи: Поздравите Амплија, мени љубљенога у Господу (Рм. 16, 8). Био епископ у Диоспољу; и убијен од Јелина, мученички скончао за Господа Христа.

30. Свети Урбан. И њега спомиње свети Павле у истој Посланици, говорећи: Поздравите Урбана, помоћника нашег у Христу (Рим. 16, 9). Био епископ у Македонији, и мученички скончао за Господа.

31. Свети Наркис. И њега спомиње свети Павле у истој Посланици, говорећи: Поздравите домаће Наркисове, који су у Господу (Рм. 16, 11). Био је епископ у Атини.

32. Свети Апелије. И њега помиње свети Павле у истој Посланици, говорећи: Поздравите Апелија, окушанога у Христу (Рм. 16, 10). Био епископ у Ираклији.

33. Свети Аристовул. И њега спомиње свети Павле у истој Посланици, говорећи: Поздравите домаће Аристовулове (Рм. 16, 10). Био епископ у Британији, и тамо после многих трудова и страдања мирно скончао.

34. Свети Иродион. И њега помиње свети Павле у истој Посланици, говорећи: Поздравите Иродиона, рођака мога (Рм. 16, 11). Био епископ Неопатарски.

35. Свети Агав. Добио дар пророштва. Спомиње се у Делима Апостолским: И дође одозго из Јудеје један пророк, по имену Агав, и узе појас Павлов и свезавши своје руке и ноге рече: тако вели Дух Свети: човека чији је овај појас, овако ће свезати у Јерусалиму Јевреји, и предаће га у руке незнабожаца (Д.А. 21, 10.11; 11, 28).

36. Свети Руф. Свети Павле га помиње у Посланици Римљанима, говорећи: Поздравите Руфа, избранога у Господу (Рм. 16, 13). Био епископ у Тиви, у Грчкој.

37. Свети Асинкрит. Спомиње се у истој Посланици (Рм. 16, 14). Био епископ у Ирканији Азијској.

38. Свети Флегонт. Помиње се у истој Посланици (Рм. 16, 14). Био епископ у тракијском граду Маратону.

39. Свети Ерма. Споменут у истој Посланици (Рм. 16, 14). Био је епископ у Филипопољу.

40. Свети Патров. Споменут на истом месту (Рм. 16, 14). Био епископ у Неапољу.

41. Свети Ермије. Споменут на истом месту (Рм. 16, 14). Био епископ у Далмацији.

42. Свети Лин. Свети Павле га спомиње у Другој посланици Тимотеју (2 Тм. 4, 21). Био први епископ у Риму.

43. Свети Гај. Свети Павле га спомиње у Посланици Римљанима, говорећи: Поздрављa вас Гај, домаћин мој и целе цркве (Рм. 16, 23). Био епископ у Ефесу после светог Тимотеја.

44. Свети Филолог. Свети Павле га спомиње у истој Посланици говорећи: Поздравите Филолога (Рм. 16, 15). Свети Андреј га поставио за епископа у Синопи.

45. Свети Лукије. Свети Павле га спомиње у истој Посланици (Рм. 16, 21). Био епископ у Лаодикији Сиријској.

46. Свети Јасон. Споменут у истој Посланици (Рм. 16, 21). Био епископ у Тарсу.

47. Свети Сосипатер. Споменут у истој Посланици (Рм. 16, 21). Био епископ у Иконији. – О овој последњој тројици свети Павле пише, говорећи: Поздрављa вас и Лукије и Јасон и Сосипатер, рођаци моји (Рм. 16, 21).

48. Свети Олимп. Свети Павле га спомиње у истој Посланици (Рм. 16, 15). Био следбеник светог апостола Петра, и када Петар пострада у Риму, по заповести Нероновој би посечен и он заједно са светим апостолом Иродионом.

49. Свети Терције. Писао Посланицу Римљанима коју му је свети Павле диктирао. У њој сам спомиње себе овако: Поздрављам вас и ја Терције, који написах ову посланицу у Господу (Рм. 16, 22). Био епископ у Иконији после светог Сосипатра, где се и увенча мученичким венцем.

50. Свети Ераст. Свети Павле га спомиње у истој Посланици (Рм. 16, 23). Био најпре економ цркве Јерусалимске, а потом епископ у Пенеади Палестинској.

51. Свети Кварт. Споменут у истој Посланици (Рм. 16, 23). Био епископ у Бејруту. – О овој последњој двојици свети Павле пише: Поздравља вас Ераст, благајник градски и брат Кварт.

52. Свети Евод. Био епископ у Антиохији после светог апостола Петра. У својој Посланици Антиохијанима спомиње га свети Игњатије Богоносац, говорећи: Сећајте се блаженог Евода, оца свог, који вам од апостола први би постављен за пастира.

53. Свети Онисифор. Свети Павле га спомиње у Другој посланици Тимотеју, говорећи: А Господ да да милост Онисифорову дому, јер ме много пута утеши, и окова се мојих не постиде (2 Тм. 1, 16). Био епископ у Колофону и у Кирини.

54. Свети Климент. Свети Павле га спомиње у Посланици Филибљанина, када вели: Који се у еванђељу трудише са мном, и Климентом (Флб. 4, 3). Био епископ у Риму после Лина и Клита. Протеран у Херсон. Скончао мученички: утопљен у море с каменом о врату.

55. Свети Состен. После светог Криспа, као старешина зборнице јеврејске, обраћен у хришћанство светим Павлом. О њему пише у Делима Апостолским: Онда сви Грци ухватише Состена, старешину зборнице, и бише га пред судницом (Д.А. 18, 17). И сам свети Павле спомиње га у својој Посланици Коринћанима, која почиње овако: Павле, вољом Божјом позвани апостол Исуса Христа, и брат Состен (1 Кор. 1, 1). Био епископ у Колофону.

56. Свети Аполос. Њега спомињу Дела Апостолска: Дође у Ефес један Јеврејин, по имену Аполос, родом из Александрије, човек речит и силан у књигама. Овај беше упућен на пут Господњи, и горећи духом, говораше и учаше право о Господу (Д.А. 18, 24-25). Био епископ у Смирни пре светог Поликарпа.

57. Свети Тихик. Спомиње се у Делима Апостолским и у посланицима: Ефесцима и Колошанима. Свети Павле вели: А како сам ја и шта радим, све ће вам казати Тихик, љубљени брат и верни слуга у Господу, кога послах к вама за то исто да знате како смо ми, и да утеши срце ваше (Еф. 6, 21-22). А у Другој посланици Тимотеју пише: А Тихика послао сам у Ефес (2 Тм. 4, 13). После светог Состена био епископ у Колофону.

58. Свети Епафродит. Свети Павле га спомиње у Посланици Филибљанина, говорећи: Али нађох за потребно да пошљем к вама брата Епафродита, свога помагача и другара у војевању, а вашега посланика и слугу моје потребе (Флб. 2, 25). Био епископ у Адријанији.

59. Свети Карп. Свети Павле спомиње га у Другој посланици Тимотеју, говорећи: Кад дођеш донеси ми кабаницу што сам оставио у Троади код Карпа, и књиге (2 Тм. 4, 13). Био епископ у Верији Тракијској.

60. Свети Кодрат. Био епископ најпре у Атини, а потом у граду Магнезији, где је проповедајући Еванђеље мученички пострадао у време цара Адријана.

61. Свети Марко, звани друкчије и Јован. Дела Апостолска га често спомињу као сапутника апостола Павла и Варнаве. Као ово: А Варнава и Савле, предавши помоћ, вратише се из Јерусалима у Антиохију, узевши са собом и Јована који се зваше Марко (Д.А. 18, 25). Био епископ у граду Библосу у Финикији. И његова сенка је исцељивала од болести.

62. Свети Зинон, или Зина, звани законик, тојест учитељ Мојсијева закона. Свети Павле га спомиње у Посланици Титу; Зину законика пошљи ми што пре (Тит. 3, 13). Био епископ у Диоспољу.

63. Свети Аристарх. Спомињу га Дела Апостолска (Д. А. 19, 29) и посланице светога Павла: Колошанима (4, 10) и Филимону (ст. 23). Био епископ у Апамији Сиријској.

64. Свети Пуд. Свети Павле га спомиње у Другој посланици Тимотеју, када вели:

Дванаест светих Апостола

Поздравља те Пуд (2 Тм. 4, 21). Био угледан грађанин римски, члан Сената, човек благочестив. Дом Пудов био је најпре уточиште светим апостолима Петру и Павлу, а после се обратио у цркву, названу Пастирска. Прича се да је у њој свети Петар чинодејствовао.

65. Свети Трофим. Њега спомињу Дела Апостолска (Д.А. 20, 4), а и свети Павле у Другој посланици Тимотеју: Трофима оставих у Милету болесна (2 Тм. 4, 20). Са Пудом и Аристархом следовао светом апостолу Павлу на путу, и у свима гоњењима, и најзад сва тројица посечени од Нерона кад и свети Павле.

66. Свети Марко, нећак Варнавин. Био епископ у Аполонијади. Њега спомиње свети Павле у Посланици Колошанима заједно са светим Аристархом: Поздравља вас Аристарх, који је са мном у сужањству, и Марко нећак Варнавин (Кол. 4, 10)

67. Свети Артема. Спомиње га свети Павле, пишући Титу: Кад пошљем к теби Артему (Тит. 3, 12). Био епископ у Листри.

68. Свети Акила. Спомињу га Дела Апостолска (Д. А. 18, 2) и свети Павле (Рм. 16, 3). Био епископ у Ираклији. Проповедао реч Божју у Азији и Ахаји. Убијен од незнабожаца.

69. Свети Фортунат. Свети Павле га спомиње у Првој посланици Коринћанина (1 Кор. 16, 17). Блажено пострада проповедајући реч Божју.

70. Свети Ахајик. Њега заједно са Фортунатом спомиње свети Павле, када вели: Обрадовах се доласку Фортунатову и Ахајикову, јер ми они накнадише што сам био без вас; јер умирише дух мој и ваш (1 Кор. 16, 17-18).

Овим се завршава лик светих Седамдесет апостола. По једном еванђелском набрајању додају се овој Седамдесеторици још друга два апостола које Господ јави:

71. Свети Дионисије Ареопагит. Спомињу га Дела Апостолска (Д.А. 17, 34). Најпре био епископ у Атини. Затим проповедао Христа у Галији; тамо и мачем посечен.

72. Свети Симеон, звани Нигар. Њега свети Лука спомиње у Делима Аопстолским, говорећи: А у цркви која беше у Антиохији беху неки пророци и учитељи: Варнава и Симеон, звани Нигар (Д.А. 13, 1) . Свети Епифаније сведочи, стављајући га међу апостоле када набраја њихова имена овако: Марко, Лука, Јуст, Варнава, Апелије, Руф, Нигар (тојест Симеон Нигар), и осталих седамдесет два.

Њиховим светим молитвама, које много помажу, да се удостојимо и ми бити заједничари светог скупа небеског звања, и гледати свевишњег Апостола и Архијереја вере наше Исуса Христа, славећи Га са Богом Оцем и Светим Духом кроза све векове, амин.

ПРИПРЕМА ЗА ИСПОВЕСТ

Свето богослужење и свештено човекољубље

НАСТАВАК

• *Протопрезвитер ТОМАС ХОПКО*

ПРЕИСПИТИВАЊЕ ПРЕД ИСПОВЕСТ

Најбоља припрема за исповест је самоиспитивање помоћу Христових речи исказаних у Беседи на Гори. Ових неколико поглавља Јеванђеља која почињу набрајањем блаженстава, сабирају хришћански живот у најважнијим моментима.

Пред исповест треба да узмемо своје Библије и да их читамо промишљајући и преиспитујући себе у односу на речи Беседе; узимајући у обзир не само своје опште ставове, већ сваку своју мисао, реч, дело; не само свој "лични живот", већ све оно што наш живот на земљи значи: наш живот у дому са својом породицом, на послу, у нашим друштвеним и политичким активностима, у организацијама и савезима у којима радимо, у пословним активностима, у личним пословима; начин на који обликујемо своје мишљење, доносимо одлуке и спроводимо своја дела. Сва ова поља морају бити укључена у наша

Протопрезвитер Томас Хопко

преиспитивања пре него што приђемо Господу.

Следећа питања, постављена у светлу набрајања блаженстава, понуђена су као помоћ при самосазнавању. Дата су више као општа упутства за потребан приступ, а не као исцрпно "преиспитивање савести". Пре свега, међутим, треба себи да поставимо најосновнија питања пред којима све друго пада, или опстаје: да ли заиста верујемо да је Христово учење практично и примењиво на наш живот у свету? Да ли заиста верујемо да Свети Дух у нама чини "све ствари могућим" укључујући и држање Христових заповести? Јер, ако не верујемо, нема разлога да идемо даље, било на исповест, било у Цркву уопште.

Блажени који плачу... Да ли плачем? Да ли тугујем над патњама људским? Да ли жалим због невоља у цркви и држави, породици и друштву? Да ли патим са свима који пате, у беди и прљавштини, у очају и греху? Да ли жалим због болести, зараза, несрећа и смрти? Или све једноставно прихватам "такво какво је", прелазећи преко свега, и мислећи да је храброст оно што је у ствари окамењеност срца и недостатак саосећајне бриге? Имам ли саосећања за просте, пожудне, острашћене, себичне, невољне, зле и грешне овог света без осуде и погрде? Да ли ме туђи греси и безакоња жалосте? Или им се смејем, уживам злурадо, ликујем и подругујем у изопаченом задовољству над оним што истински хришћанин, попут Христа, оплакује?

Блажени кротки... Јесам ли кротак кротошћу Христовом? Јесам ли кротак побеђујући зло добрим? Да ли прихватам и живим према чињеници да су смерна љубав, истина и храброст у врлини једина расположива оружја у свакој борби против греха и грешних? Да ли умишљам да сам господар над другима, у кући, на послу, у цркви? Да ли волим и чак користим силу, брутално наређујући, управљајући слепо, застрашујући, принуђујући, да бих постигао оно шта желим? Да ли благосиљам оне који ме псују, да ли се молим за оне који ме злостављају, чиним добро онима који ме мрзе, служим онима који ме злоупотребљавају, говорим онима који ме избегавају? Да ли волим своје непријатеље и опраштам онима који ме вређају? Да ли верујем да је Христова кротост једини начин постизања истинске врлине?

Братство цркве Светог Марка у Београду

Блажени гладни и жедни правде... Да ли сам гладан и жедан Бога? Да ли желим да будем праведан? Да ли настојим да постанем свет? Да ли читам, проучавам или се било како трудим, непрестано, због Љубави, Истине, Божјег Духа?

Братство цркве Светог Марка у Београду

Да ли се молим? Да ли постим? Да ли вршим "духовне вежбе" које ме утврђују у доброти? Да ли идем у Цркву? Да ли учествујем у Светим Тајнама? Да ли се трудим да помогнем, поучим, послужим некоме? Чиним ли ствари за које знам да шире праведност?

Блажени милостиви... Имам ли милости за друге? Да ли опраштам онима који ме вређају? Да ли се трудим да разумем оне који се разликују од мене? Да ли уживам грдећи и осуђујући? Да ли причам о другима? Да ли се забављам оговарајући? Да ли говорим ствари, иако можда тачне, које не би требали говорити јер могу само да повреде? Да ли се наслађујем неправдом? Да ли сам ја један од Законика који закон воли више од Живота? Да ли се трудим да изгладим ствари и кријем увреде, или узбуркавам ствари приговарањем и осуђивањем? Јесам ли ситничав и ускогруд? Да ли клеветам и срамотим друге? Јесам ли пун предрасуда, осуђујући и процењујући без прикладних чињеница већ раније утврђене ставове? Да ли више волим оштре осуде од нежног милосрђа?

Блажени чисти срцем... Волим ли чистоту, простоту и светост? Јесам ли искаљан нечистим помислима, речима и делима? Је ли мој ум упрљан демонским рационализацијама и предрасудама? Или сам чист и отворен према, свему што је добро? Да ли је моје тело подјармљено животињском чулношћу и пожудом? Да ли су моје помисли и дела чисти, или иза њих увек стоје скривене намере и потребе? Јесам ли поверљив и истинољубив, у доследности остварења циљева и потпуно честит у свему? Или прећуткујем, и обмањујем, варам и лажем? Јесам ли лицемеран и претенциозан? Јесам ли роб неке страсти: јела, пића, пушења, рада, играња, спавања или нечег другог за шта се пре може рећи да поседује мене него обратно? Постоји ли мрак или нечистоћа која ме ослепљује и удаљава од слободе и светости у Богу?

Блажени миротворци... Да ли волим и творим мир? У кући, на послу, у цркви, у друштву, и читавом свету? Јесам ли гневан и нестрпљив? Да ли се упуштам у расправе и доказивања? Да ли друге наводим на гнев? Да ли верујем у истинитост речи "окрени други образ"? Или узвраћам физичком снагом? Да ли волим насиље? Да ли ценим агресију или моћ? Да ли трагам за унутрашњим миром и тишином који су основа мира у свету?

> Блажени чисти срцем... Волим ли чистоту, простоту и светост? Јесам ли искаљан нечистим помислима, речима и делима? Или сам чист и отворен према, свему што је добро?

Блажени прогнани правде ради... Да ли сам икад гоњен због правде? Јесам ли спреман да будем? Јесам ли спреман да дам свој живот за истину без жеље за осветом? Да ли учествујем у нечем добром што изазива осуду у мојој околини? Или идем линијом мањег отпора не упуштајући се у послове који су на корист људима, у оквиру породице или посла, Цркве или друштва у целости? Да ли прећуткујем ствари које су лоше из страха, кукавичлука или лењости? Да ли избегавам одговорност? Да ли волим сигурност? Да ли браним свој сопствени ништавни живот без обзира на правду Божију? Да ли се уствари стидим Христа?

Братство цркве Светог Марка у Београду

Радујте се и веселите се, јер је велика плата ваша на небесима... Да ли су моја радост и весеље у Богу или су у овом свету и његовим страстима, моћима, имањима и славама? Јесам ли зловољни подлац, љубоморан и ћудљив? Да ли очајавам, јесам ли без наде? Јесам ли песимиста и сумњичав? Да ли се жалим и ширим мрак и неспокојство на друге? Да ли моја вера нема никаквог утицаја на моја дела и ставове према дешавањима у животу? Да ли заиста обраћам пажњу на "љиљане у пољу" и верујем Богу и радујем се у том поверењу? Да лије моје благо у Богу или у мени самоме? Да ли је мој живот "уз Христа, у Богу, на небесима" или сам заиста човек овог доба и телом и умом и душом? Да ли верујем и заиста уживам "радости вере"?

ПОЧЕТАК ПРОПОВЕДАЊА ХРИШЋАНСТВА У СРБИЈИ

Према старом предању и апостол Петар и Павле са својим ученицима проповедали су хришћанство у префектури Илирику

• *Теолог и историчар МИЛОРАД ОБРАДОВИЋ*

Ораном хришћанству на територији југозападне Србије, на којој се много касније оформила прва независна – „самодржавна“ српска држава, са „Рашком земљом“ као стожером који је окупио друге „земље“, мало се зна. Срби, *нови* становници Илирика, на Балкан су дошли из данашње средње Европе (према неким лингвистима из Украјине) као пагани, мада су по старим руским и српским летописцима Словени аутохтони становници *Илирског* полуострва. За Србе би ова чињеница у великој мери одговарала истини, будући да у највећем проценту представљају конгломерат балканских староседелаца и Словена.

Управо су, после пустошења предела римског и византијског Илирика, Срби и остали Словени, од хеленизованих и латинизованих илиро-трачких, као и грчких племена, усвојили прве појмове хришћанске вере. Затим је уследио талас већег броја покушаја потпуног покрштавања

Свети апостол Тит

Срба од стране источних и западних хришћанских центара, док овај процес није потпуно окончан тек почетком XIII века за време Светог Саве, који се због тога и назива просветитељем свог народа.

Црква Св. апостола Петра и Павла у Расу, 9. век

Јасно је да је рад Светог Саве био заснован на традицији чије су темеље поставили Свети Кирило и Методије, мисионари пореклом из старог центра читавог балканског хришћанства, Солуна. Предео који је у време Светог Саве био центар српског хришћанства, територију Рашке епископије и Жичке архиепископије, од праисторије су насељавали преци Дарданаца и касније Дарданци. У питању је специфично староседелачко племе које се не може сврстати у Илире и Трачане, већ би својим дако-мезијским особинама можда више одговарало Скитима, старим становницима Русије и околних земаља. Не осврћући се на то што се назив овог племена злоупотребљава у конструисању порекла појединих народа, треба нешто рећи и о почецима дарданског хришћанства а самим тим и о почецима хришћанства на територији данашње Рашко-призренске и Жичке епархије.

Почетком IV века на Првом васељенском сабору помиње се и дардански епископ. Дарданци су живели на великом простору од предела јужно од Скопља па на северу до Краљева (њихова главна река био је Ибар), а њихови већи градови били су Скупи (Скопље) и стари Дамастион (за који се претпоставља да се налазио на простору данашње Сочанице на Ибру). Из имена првог у писаним изворима познатог дарданског епеископа – Дакуса, може се закључити да су Дарданци били веома блиски Дачанима, племену коме су, према списима насталим у доба цара Душана и деспота Стефана, припадали и стари Срби.

После Дакуса помиње се и дардански епископ Парегорије. Град Скупи у V веку био је центар дарданске митрополије. Позната су још два већа хришћанска упоришта за која је Дарданија била везана – Улпијана (Јустинијана Секунда) у самој Дарданији и Јустинијана Прима као архиепископија Илирика којој је Дарданија у духовном погледу била потчињена. Први град био је место живота и страдања

Манастир Стара Павлица, 11. век

Светог Флора и Лавра у II веку, а други град подигао је као нову духовну престоницу Илирика цар Јустинијан у VI веку.

Рани црквени историчар Јевсевије Памфил забележио је да су се цркве као објекти врло рано појавиле у сваком селу и граду Римске империје. Област поробљених Дарданаца – Дарданија, у I веку Христове ере била је интегрисана у територије на граници две римске провинције, Горње Мезије и Далмације, које су се граничиле на подручју данашњег Новог Пазара; источно се простирала Мезија а западно од те линије Далмација. Према старом предању и апостол Петар и апостол Павле са својим ученицима проповедали су хришћанство у префектури Илирику – тј. на простору данашњег Балканског полуострва, који се састојао од мноштва римских провинција, међу којима је и провинција Далмација. У једној од књига Новог Завета, тј. у једној од посланица апостола Павла, записано је да је због проповеди, у Далмацију апостол Павле послао свог ученика Титоса. Ову чињеницу много касније напоменуо је и средњовековни српски писац Теодосије у Похвали Светом Симеону и Сави. Свети апостол Тит, који је по Теодосијевим речима „*први дошао у Далматију*“, још у средњем веку међу Србима сматран је за оснивача њихове цркве.

У старим српским родословима и летописима забележено је да је цркву Светих апостола Петра и Павла у Расу основао „*Тит апостол*“. Овакав натпис налазио се и на једном печату поменутог храма. Иначе, култ Светих апостола био је одувек јак у областима река Рашке и Ибра. О томе сведочи и „*Павља црква*“ на Ибру, која се као назив села и црква (данас нејасног времена градње), помиње у повељи цара Уроша средином XIV века. У питању је у народу позната Стара Павлица посвећена Светим апостолима Петру и Павлу. Још неке цркве у сливу река Рашке и Ибра имају старије хришћанско порекло, од којих су корени неких храмова вероватно ранохришћански. Петрова црква (црква Светих апостола Петра и Павла у Расу) налази се на темељима преримског и римског храма, као и на темељима хришћанске грађевине из VI века. Свети апостол Тит могао је проповедати у дарданско-римском светилишту, слично свом учитељу, Светом апостолу Павлу, који је на Ареопагу проповедао атинским Јелинима Христово учење. У близини Петрове цркве, у Бањи, пронађени су остаци још неких паганских и хришћанских светилишта.

Пагански храмови адаптирани су у епископске цркве; такође је, недалеко одатле у Постењу, пронађена још једна епископска црква. Сви ти објекти потичу из периода од II до VI века. Свети апостол Тит вероватно је после проповеди, овде на граници Мезије и Далмације, на улазу у Далмацију са источне стране провинције, долазећи путем са југоистока Балкана, у области каснијег Раса (тадашње дарданско-римске Арсе), рукоположио и првог епископа.

Постоји још једна нит којом су Срби везивали свој народ за преримске и римске корене као и за рано хришћанство. У питању је позната прича о Немањићима као потомцима Ликинија и сестре цара Константина Великог из IV века. Наиме, овде се више наглашавала генеалогија изведена од цареве сестре, а занемаривала се улога гонитеља хришћана Ликинија, латинизованог доморoца. Није искључено да је све ово у вези са сродством које су Немањићи имали са дукљанском владарском породицом којој је припадао „*краљ*“ Павломир Бело, према Барском родослову ктитор епископске цркве Светих Апостола у Расу, који се на престолу

Надгробни споменик, Петрова црква у Расу

нашао дошавши из Рима. Могуће је да је теорија о античком пореклу Немањића у вези и са српским проглашењем царства, по узору на римско-византијске традиције.

Уопштено говорећи, нема сумње да је рана апостолска проповед обишла све провинције и углове Римског царства, па и више од тога. Апостолска чудотворења добијена на дар од Христа, заједно са дотад нечувеним високохуманим начелима „*ново-прастаре*“ вере (апостол Павле сведочио је, следећи Стари Завет, о прадавном одступању од праве вере свих народа света), без сумње су остављала велики утисак на становнике Царства али и бројне околне народе. Прве цркве добијале су се адаптирањем кућа римских поданика, а вероватно и понеких напуштених паганских неримских и римских храмова. Добри путеви и релативна сигурност на њима, олакшавали су кретање Светих апостола и њихових ученика до најудаљенијих крајева Васељене.

● Извор: Епархија Жичка

ЈЕЗИК ЈЕСТЕ ОВАПЛОЋЕНИ УМ

Реч је онтолошки израз Бића Божијега, творачки чин, оваплоћење Живота и Светлост свету

• *Књижевница ЈАЊА ТОДОРОВИЋ*

„У почетку беше реч, и реч беше у Бога, и Бог беше реч... Све је кроз њу постало... У њој беше живот и живот беше светлост људима“ (Јн.1,1-4).

Реч је онтолошки израз Бића Божијега, творачки чин, оваплоћење Живота и Светлост свету. Сушти је Себе јавио речју, и Његово јављање је Живот и Светлост. Бог, Реч, Светлост, Живот, Истина – суштински су нераздвојни међу собом.

Ово је реч Бога Живога разумним створењима која је обдарио бесценим даром – даром речи. Језик наш је оваплоћени ум, јер ми говоримо речима, мислимо речима, речју деламо; људи и народи, који су били и који јесу, као и они који ће доћи после нас, опште речју и њоме потврђују своје постојање.

Историја народа јесте историја језика, разумети смисао постојања једног народа можемо само путем језика. Реч језик на старословенском значи *Ја-зик: Ја-звук.* Или *Аз-бука*, значи *Ја-Слово*, *Аз-Ја* односи се на Бога као узрочника свега. Знамо да је „Бог од једне крви створио све народе и дао им време, место и област постојања“, тј, од Адама до данас, тим пре се ово односи на језик.

Прајезик Адамов је један. „На свој земљи је био један језик и једнаке речи“ (Пост. 11,1). Он је савршени израз истине, јер се у Адаму као образу Божијем осликава јасно и чисто Образ Слова Божијег, а спознајом добра и зла човек је почео употребљавати добре и зле речи. Тај језик, целовит, траје све до зидања Вавилонске куле, кад је Бог учинио пометњу с језиком, (Пост. 11,6) да људи не разумеју једни друге јер су наумили богопротивно дело. Како је то изведено ми не знамо, само знамо да се после тога нису разумели и да су се разасули по свој земљи.

Највише је страдао језик Хамових и Семових потомака, семитских и хананских народа који су се иначе и међу собом мешали, и језик су помешали, а они су пре свега учествовали у грађењу куле

знања; а најцеловитији, најближи исконском адамовом, препотопском језику, остао је језик Јафетових потомака, који су живели у северним евроазијским пределима, и планинским венцима одвојени и изоловани, сачували су неизмењеним генетски код и род и језик. Касније назван аријевски, тј. индоевропски (старословенски, а данас српски или руски – п.а.) прајезик, као заједничка основа савремених европских језика, јесте најцеловитији и они који се баве лингвистиком могу пратити његову историју све до пропасти Вавилона; али и суштинску унутрашњу нит која је садржана у свим језицима Јафетових потомака и његових седам синова као родоначелника седам европских народа.

Задивљујућа је тајна разумевања језика путем које се открива смисао света! Језик се у Библији назива дрво живота. Језик је наш разум, он даје живот и свест човековој души, и без језика ми не можемо себе спознати, нити мислити. Губитак разума и самосвести, показује се неспособношћу словесног говора. А „*исцељење језика – дрвета* животног“ остварује се по мери очишћења васцелог бића човечијег да се личност човечија развија, усавршава, узраста. Језик најбоље показује „тројичност“ човекову: ум, језик, дух, по образу и подобију Свете Тројице, нашег Творца и човек задобија стваралачку моћ, у добру.

Ум заражен злом губи стваралачку силу, постаје деструктиван и стиче ум лукави, претходно се удаљивши од умности и мудрости, самим тим од Бога као извора живота и добра, и започиње противљење, борбу и рат до самоуништења.

Ово је кратко подсећање на онтолошку везу језика с душом човечијом, и врлинским животом у Богу Речи, како бисмо пазили на речи које изговарамо, као на семе живота и смрти, које сејемо и које ћемо у своје време пожњети.

УСТА ГОВОРЕ ОД СУВИШКА СРЦА

Пометња језика је повезана са бунтом против Божијег благослова. Несећање на Бога је истовремено и самозаборав: свог идентитета који је у Суштом, у Ономе Који Јесте, а живот на периферији бића је отуђење језика од његове суштине. Ово је исто што и духовна тама у сенци смрти. У речи је живот и смрт, јер – језик је дрво живота, засађено у рају Божијем. „Исцељење језика – дрво животно“ (Прич. 15,4).

Кад се удубимо у смисао ове еванђелске истине, увиђамо да речи које изговарамо произилазе из суштине бића

човечијег. Свака реч коју изговарамо показује скривена осећања која носимо у срцу и јавно обнажује тајну унутрашњег човека.

Све на човеку саопштава тајну човека: изглед, ход, поглед, реч – све ово проницљивом духу открива ко је и шта је човек. Видљиво слово је израз невидљивог смисла.

Молитвен човек, који умом стреми своме Творцу и помисли срца управља ка своме Спаситељу Христу, поседује унутрашњи мир; искрени хришћанин се труди да и у мислима буде непорочан пред Оним Који испитује тајне дубине срца човечијег; он сасеца зле помисли у корену, реч му је осољена благодаћу, душа одише правдом, чистотом, љубављу, а у речима је целомудрен, смеран. Зато његова реч уразумљује, смирује, теши, и делује благотворно и изграђујуће на људе.

Душа која је себе грешним и порочним животом одвојила од Бога, лута помислима по земљи, ступа у додир са палим духовима, општи са њима и пада у срамно ропство злих демона.

Заробљена душа временом губи своја природна чула, гуши глас савести и допушта да њоме овладају страсти. Уста човечија, саздана да славе Господа, тако постају извор сквернословија и сваке гнусобе и нечистоте.

Ево шта о томе каже Апостол Јаков: „...Јер сви много грешимо. Ако неко у речи не греши тај је савршен човек, моћан је зауздати и све тело своје. Гле, коњима стављамо узде у уста да нам се покоравају и све тело њихово окрећемо. Ето, илађе, иако су велике и силни их ветрови гоне, окрећу се малим кормилом

Цар Душан, споменик у Скопљу и Свето Еванђеље

онамо куда хоће онај који управља. Тако је и језик мали уд а хвали се да је велики. Гле, малена ватра како велике ствари запали! И језик је ватра, свет неправде. Тако се и језик налази међу нашим удима прљајући све тело и палећи ток живота нашега, и запаљујући се од пакла. Јер сваки род зверења и птица, и гмизаваца и риба, припитомљава се и припитомио се роду човечијем, а језик нико од људи не може укротити, то немирно зло, пуно отрова смртоноснога. Њим благосиљамо Бога и Оца, и њиме проклињемо људе створене по подобију Божијем. Из истих уста излази благослов и клетва. Не ваља, браћо моја, да овако бива. Зар може из истог извора тећи слатко и горко? Може ли, браћо моја, смоква маслине рађати или винова лоза смокве? Тако ниједан извор не даје слану и слатку воду“ (Јак.3, 2-12).

ЈЕЗИК ЈЕ ОРГАН ДУШЕ

Греси језика представљају веома тешке преступе човечанства пред Богом. Клевета, лаж, осуђивање – нашу душу своде у пакао, а ближњег, коме смо овим грехом наметнули тешко бреме за ношење, ако страда ради истине и правде Христове, узводе у рај. Ово је директно огрешење о заповест љубави према Богу и човеку. Кад неког волимо ми га и разумемо, и нећемо га убијати злим речима. Љубав покрива грехе ближњег, а мржња их разглашава. Говорећи зло о другима показујемо да смо сами зли, јер судимо према себи.

„Чистоме је све чисто“, и добром су сви добри и лепи, јер је његова очишћена душа одраз доброте и лепоте Бића Божијег у ближњему.

У наше време људи су се сасвим навикли на сквернословље, тако да га више уопште не примећују и не пазе шта излази из њихових уста. Хулне и блудне речи и мисли извиру из срца помраченог грехом, и такав се назива богохулник и светогрдник, јер му ништа није свето. Овај грех заражава ум, срце, тело, овладава његовим сазнањем и помислима, и чини да пре Страшнога суда будемо осуђени сопственим хулним речима.

Познавајући зле плодове ове мрзости опустошења душе, дужни смо да се у нутрини бића одрекнемо хулних мисли и речи, како би очистили ум и срце и како би се измирили са Богом.

Народ данас не уништава епидемија куге него епидемија богохулства. На словенском народ, значи – језик. Језик утиче на историјски пут једног народа, на карактер, на културу, на национално биће. Древни култови у својим обредима употребљавају скверне речи како би призвали беса. Слободно можемо рећи да је и данас исто. Као што се човек бори са телесним болестима, тако треба да се бори и са духовним болестима да би му душа била здрава.

Чистота душе се чува од рођења па до смрти. Зато треба да чувамо језик, његову чистоту и племенитост, лепоту изражавања, смисао изреченог. Савремена болест ружних речи, која се као зараза шири медијима, књигама, филмовима, јесте тешка духовна болест човечанства, и нико не брине за бесцено богатство језика.

Језик је орган душе. Он је инструмент духовног општења међу људима. Сиромаштво или богатство језика, извире из богатвства духовног опита и спознаје, и обрнуто. Смислен, богат, дубок, узвишен, истинит, благородан говор разоткрива дубине личности из које извире оно што је у извору.

Културно и обазриво опхођење међу људима је неопходан услов поштовања сопственог и туђег достојанства. Да би сам био уважаван, уважавај и ти друге људе. И делима и ћутањем и говорењем. Али не лукавим ласкањем, јер је то тежак грех повреде љубави, од Господа осуђено лицемерје и фарисејство, тј. лажна праведност и лажна љубав – а иза сваке лажи стоји отац лажи.

● Извор: одломак из књиге:
КО ИМА УМ РАЗУМЕ

ХРАМ СВЕТОГ АПОСТОЛА
И ЈЕВАНЂЕЛИСТЕ МАРКА
БЕОГРАД
Школа
ИКОНОПИСА
И КАЛИГРАФИЈЕ
при храму Св. апостола и евангелисте Марка
Часови се
одржавају
сваког уторка
од 18 часова.
Упис је у току.
За пријаву и додатне
информације можете
се обратити на тел.
0642400428
Очекујемо вас!